

'Baerne'

Tijdschrift van de Historische Kring "Baerne"

Conimex®

De Oosterse keuken thuis.

Slamat Makan – Smakelijk Eten.

Historische Kring Baerne

Postbus 326
3740 AH Baarn
tel. (035) 5430377

Voorzitter

J.G. v.d. Kraats
Torenlaan 34
3743 HH Baarn
tel. (035) 5421000

Algemeen Secretaris

J. Veldhuysen
Nieuwstraat 19
3743 BK Baarn
tel. (035) 5430479

Penningmeester

G.B. Roskamp-Nijenhuis,
Sporstraat 7, 3743 EG Baarn
tel. (035) 5423483

Overige bestuursleden

P.H. Feitz
(035) 5414794
T. Kruidenier
(035) 5417860

Werkgroep Archeologie

J.W.A.A. van der Laan
Schoener 12
3742 HD Baarn
tel. (035) 5411656

Werkgroep Oudheidkamer

J. van Dijk
de Aak 31
3742 GT Baarn
tel. (035) 5418332

Ledenadministratie

N. Kuyt-Smit
v. Wassenaerlaan 16
3742 AH Baarn
tel. (035) 5418065

Werkgroep 'Baerne'

T. Biemans
Sophialaan 13
3743 CT Baarn
tel. (035) 5422951

Redactie Baerne

T. Biemans
F. Booy
M.P. Brey
H. Bronkhorst
G. Brouwer
J. Kruidenier
L.J. Stomp
A. Twigt (lay-out)

Bezoekadres en bezoektijden Oudheidkamer

Burgemeester Penstraat tussen nr. 2 en 4. Open op maandagen van 10 tot 12 uur en van 20 tot 22 uur, maar **niet** op de eerste maandagavond van de maand en **niet** op maandagavond in de maanden juli en augustus.

Contributie

Per adres: € 14,- per jaar

Verzendkosten buiten Baarn

Bij betaling van de contributie a.u.b. uw vrijwillige bijdrage in de verzendkosten overmaken.

Bankrek.nr.: 30.47.28.292

Postbankrek.nr.: 41.92.133

Losse verkoop 'Baerne': € 2,50

Verkrijgbaar bij N.Kuyt -Smit en boekhandel Den Boer, Laanstraat 69, Baarn.

Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Het tijdschrift 'Baerne' komt mede tot stand door Drukkerij Bakker Baarn.

INHOUD

	pag.
Wandelen in de Laanstraat 10	2
Onderduikperikelen aan de Zandvoortweg	8
Jan Vermaas 'tekende' voor de kunstaankopen	12
Achttiende-eeuwse tekeningen van Eembrugge	15
Verenigingsnieuws	21

WANDELEN IN DE LAANSTRAAT 10

We starten bij de doorgang naar het grote parkeerterrein, links van 'Lindessa'. Hier was vroeger een doodlopende steeg, ooit genoemd 'steeg van Vink' (naar de winkelier op de rechterhoek) of 'steeg van Nagel' (naar de kleermaker E. Nagel, die hier woonde en werkte). In deze steeg woonden o.a. meubelmaker J.S. van Otterlo, stucadoor K. Tuninga, de families Stevenhagen en Deys. Er zaten ook enkele kleine bedrijven, getuige drie houten bedrijfsborden op palen naast de villa op de linkerhoek van huisschilder P. van Kesteren (deze villa was *niet* op de rechterhoek, wat abusievelijk in aflevering 9 stond).

Op de eerste foto zien we hem met zijn zuster (links) voor hun woonhuis staan. Ook de genoemde borden zijn duidelijk te zien (rechts op de foto). De teksten erop luiden: 'Wasch Mangel en Strijk Inrichting P. de Weijer' (een stoomwasserij) (later van de heer G. Andriess), 'J. Timmer Lood en Zinkwerken Gas en Waterleiding' en 'Brandstoffen Kunstmest Turfstrooisel en IJzerwaren L. de Ruiter & Co'. Ook was er een optische slijperij van de heer Goedee.

Huisschilder Van Kesteren en zijn zuster voor hun villa op de linkerhoek Laanstraat-steeg van Nagel (nu doorgang naar parkeerterrein) in ca. 1900

Achter het woonhuis van Van Kesteren was de schilderswerkplaats. Aan deze villa is weer duidelijk te zien, dat er eind negentiende/begin twintigste eeuw fraaie grote villa's in de Laanstraat stonden. In ca. 1950 kwam een zekere H. Veldhuizen erin. In ca. 1958 is het geheel nieuwbouw geworden en vanaf die tijd zette de heer B.J. Smits met zijn vrouw daar de zaak voor woninginrichting van zijn ouders voort. In 1980 stopte de weduwe M. Smits-van Dijk definitief ermee en een jaar later vestigde de heer L. Scholten er de vrijetijdsmodezaak 'Leo's Mode'.

Links ernaast zit sinds 1960 een café van achtereenvolgens de heren Romeijn, Holshuisen en Van Essen. In 1970 kwam de heer D. Wolthuis erin, hij noemde de zaak 'Tivoli'. Daarna, begin jaren tachtig, zat de heer R.H. Rodenijs er drie jaar in. In ca. 1991 heette het café 'Le baron' en was het van mevrouw H. Schouten en sinds 1998 is het 'Nieuw Tivoli' van het echtpaar Consten.

Links ervan is de damesmodezaak 'Be One'. Sinds ca. 1930 zat daar een filiaal van Albert Heijn onder leiding van de heer A. van Hardeveld. Eind jaren vijftig van de vorige eeuw wilde Albert Heijn gaan uitbreiden door de winkel van Smits, woninginrichting, links ervan, erbij te betrekken. Men zegde Smits de huur op, maar het plan ging niet door. In ca. 1961 verhuisde het AH-filiaal naar de Eemnesserweg. Op de plaats van de oude AH-winkel kwam nieuwbouw en daarin vestigde de heer H.P. Joosse een winkel voor dames- en kindermode, 'Magneet'. In 1984 kwam er een soortgelijke zaak in van de heer E.P. Tissing, sinds 2000 zit er 'Be One', damesmode. Links ervan zit nu 'Van der Louw Schoenen'.

In 1925 nam het echtpaar Smits-Weijgertse er de winkel voor woninginrichting van de heer Dubois over, die daarna dominee werd! In ca. 1958 verhuisde deze winkel onder leiding van hun zoon B.J. Smits naar de nieuwbouw op hoek, waar nu 'Leo's Mode' is. Na Smits kwam in 1961 de schoenwinkel van de heer A. Foppele, die voor die tijd filiaalhouder van de 'Bata' (eerder in de Laanstraat) was geweest. Foppele was bekend vanwege de mooie aquarellen en tekeningen, zijn papegaai en zijn fraaie aquarium in de winkel. Nu zit er sinds 1989 'Van der Louw Schoenen'.

Naast deze schoenwinkel moesten in 1930 twee (?) woonhuizen plaatsmaken voor het bioscooptheater 'Flora' van de heer G. Visser, die erboven woonde (zie foto pagina 4). De bioscoop had de gebruikelijke rangen; de logeprijs was in ca. 1950 wel tachtig cent! In de pauze waren versnaperingen te koop. Ontelbare Baarnaars hebben in 'Flora' de meest spannende en verliefde uren van hun jeugd doorgebracht. Mevrouw Visser zat achter de kassa; wie te jong voor een film was, werd teruggestuurd.

Bioscoopgebouw 'Flora' en enkele winkels in ca. 1965

De heer Witteveen, die een dierenpension aan de Dalweg had, hees zich 's avonds en zondags in een fraai uniform en fungeerde als portier. Operateur was de heer Jacobson (het filmscherm zit nog bovenin het gebouw, boven 'Mitra'). Er was een keuringscommissie onder leiding van de heer Hendriks, die ook het jeugdige publiek op leeftijd controleerde. Men genoot van de films met o.a. Charlie Chaplin, Roy Rogers, Marica Röck, Heinz Rühmann en Laurel en Hardy. Ook waren er toneel- en muziekkuitvoeringen, o.a. van de Vereniging 'Volksonderwijs' en de harmonieën 'Voorwaarts' en 'Crescendo'. In 1943 hielden de Duitsers in 'Flora' een razzia, waarbij helaas vele jonge mensen zijn opgepakt. Vlak na de oorlog werd het verzetstoneelstuk 'Er komt een vriend vanavond' onder de regie van hoofdonderwijzer J. de Groot opgevoerd. Ook het overbekende drama 'Op hoop van zegen' van Herman Heijermans is er op de planken gezet, met in de hoofdrol de beroemde

actrice Esther de Boer-van Rijk. De 'Arbeiderssportbond' en het kinderkoor 'Sneeuwwitje' onder leiding van mevrouw Bethe-van Eyke traden er ook op. Elk jaar werd met Sinterklaas voor de jeugd 'Repelsteeltje' door onderwijzers opgevoerd, waarbij oud-onderwijzer Koopal met zijn viool voor de geluiden zorgde. In de jaren zestig van de vorige eeuw stopte de exploitant ermee. Daarna zat 'Discount Profimarkt' erin, in 1977 gevolgd door het 'Kruidvat' (zie foto vorige pagina). Op de lichtbak boven de ingang is de naam 'Flora' nog steeds net leesbaar. Aan de achterkant van het pand zit nu 'Mitra's Wijn etcetera.'

Het pand van notenwinkel 'C'est bon' links naast het 'Kruidvat' toont nog altijd het vriendelijke woonhuis, dat het ooit is geweest. Hier was al in ca. 1930 de kruidenierszaak van de heer N. van Pomeran, later van D. van Pomeran, de Verkade-winkel ('kantkoekwinkel'). Daarna zaten de heren Appel en Ruigrok erin. Vanaf 1959 was het een delicatessenwinkel van de heer J.C. Stam, die er in 1966 een notenwinkel van maakte. In de kelder van het magazijn achter de winkel hebben tijdens de Tweede Wereldoorlog onderduikers gezeten. Sinds 2001 heeft Stams schoonzoon, de heer R.H. Kloppenberg, de leiding.

'Prelude' en sigarenzaak 'Braas' zitten samen in één pand van ca. 1904. In 1930 tot ca. 1948 (?) woonde daar de heer/familie R.J. de Ruiter, van ca. 1948 tot 1961 was er een sigarenzaak van de heer D. van Oostrum. Daarna was het een kapperszaak annex rookartikelenwinkel van het echtpaar Braas: kapper A. Braas werkte in het rechterdeel, zijn vrouw M.C. Braas-Seijts stond in de winkel links. In 1971 was er een verbouwing. In 1990 begon de heer Kees Koudstaal in het rechterdeel de klassieke-zaak 'Prelude', mevrouw Braas, nu weduwe, bleef de sigarenzaak doen.

Links naast dit pand zit de stoffendetailhandel van het echtpaar Koning. Van ca. 1930 tot 1946 zat daar banketbakker W.J. Timmer, van 1946 tot 1948 banketbakker Los en van 1948 tot 1963 banketbakker H. Oostenrijk. Toen werd er een breed nieuwbouwpand gebouwd, dat Oostenrijk ging verhuren: het rechterdeel aan schoenwinkelier Veldhuizen. Daarna kwam de sportartikelenzaak van de heer Hofstee erin en vervolgens kort na elkaar enkele kledingzaken. In 1986 trok het echtpaar Koning erin. Het linkerdeel werd o.a. verhuurd aan de familie Dirks, die er een handwerkzaak dreef, een filiaal van de Franse keten 'Phildar'. In 1991 kwam slagerij Matthijssen erin.

Daarnaast zit al jaren groentewinkel Kraay. In ca. 1930 zat er een zekere K. van Kesteren in, later kwam er de groente- en fruitzaak van de heer A. van Boeijen, later zijn weduwe A. van Boeijen-Roos, die nog het Bunschoter kostuum droeg. In ca. 1952 nam de heer Jan Kraay de zaak van haar over. Zijn vader ventte met paard en

wagen vanuit Nijkerk al jaren eerder met groente en fruit in Baarn. Hij kreeg echter een hartaanval en toen moest de 13-jarige (!) Jan het ventwerk van zijn vader overnemen. Kraay jr. stond al sinds 1948 op de markt. Hij noemde zijn winkel in de Laanstraat 'De Nijkerkse groente- en fruithandel'. In 1960 werd het oude pand geheel vervangen door nieuwbouw. Later werden er stukken grond van de firma's 'Bibo' en 'Kroes' (aan de Nieuwstraat) bijgekocht en werd de zaak steeds dieper.

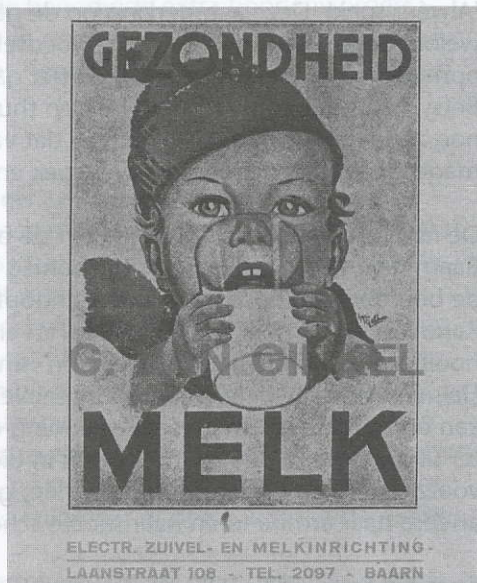

Kruising Laanstraat-Nieuwstraat in ca. 1920. Het hoekpand links is weinig veranderd, de villa's rechts ervan (nu 'Stoepje', Wereldwinkel en Kraay) zijn helaas verdwenen

De laatste uitbreiding stamt uit 1991. De zaak heeft een aantal filialen in Baarn gehad, het laatste was aan de Brink.

Op ongeveer de plaats van de Wereldwinkel, 't Stoepje' en 'Sportshop Hofstee' was in de negentiende eeuw een boerderij met bijgebouwen. Deze bebouwing maakte in ca. 1890 plaats voor enkele villa's (zie tweede van links op bovenstaande foto).

Kleermaker Th. R. Bodewes kocht in 1919 er een dubbelpand (gesplitste villa) van veehouder 'Johannes Cornelis ook genaamd Jan Janszoon Kuijer' en trok in het rechterdeel, waar nu de Wereldwinkel is. In ca. 1935 kocht de heer M. Slob het pand en zaten daar de heer P. Hateboer en later diens weduwe G. Hateboer-Meulman. Ca. 1950 kwam er voor het dubbelpand een nieuwe voorgevel en rechts had de heer Woerdman er een huishoudartikelenzaak, later 'Familux', daarna tot 1995, 'Bibi's kledingzaak'. In 1999 kwam de Wereldwinkel erin. In het linkerdeel van het dubbelpand van Bodewes, waar nu bakkerij 't Stoepje' is, vestigde in 1919 het echtpaar G. van Ginkel-Kool een 'electrische zuivel- en melkinrichting' (foto hiernaast). Mevrouw Van Ginkel maakte boter en karnemelk in de schuur en stond in de winkel. In die schuur kerkte voor die tijd jarenlang het Leger des Heils. Van Ginkel sr. ventte langs de villa's. Later nam zoon A.F. van Ginkel de zaak over. Ook hij ging naar de klanten toe, nog tot ca. 1975. Van Ginkel jr. deed gevaarlijk verzetswerk tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij hield op de zolder van de schuur kostbare schilderijen (en wapens?) verborgen. Ook zijn zuster zat in het Verzet, wat ze na de oorlog pas van elkaar wisten! In mei 1980 hield hij met de zaak op. Hij verhuurde daarna zijn etalage aan bloemist Verdegaal. In 1987 kwam de heer K. Koelewijn met de bakkerswinkel 't Stoepje' erin.

*Een folder van melkhandelaar
G. Van Ginkel*

In 1890 (?) kocht de heer J. Boering de villa op de hoek, waar later zijn zaak in ijzerwaren, gereedschappen en huishoudelijke artikelen inkwam. In ca. 1920 kwam er nieuwbouw en later dreef zijn weduwe deze zaak (zie links op derde foto). Sinds ca. 1930 zat de heer P.J.F. van den Kruijf er. Vanaf ca. 1948 was daar de lampenwinkel van de heer M. Buter en sinds ca. 1982 de 'Sportshop Hofstee' van de heer H. Hofstee.

Frits Booy

Foto's: archief HKB

(met dank aan de dames Baatje-van Ginkel, Braas-Seijts, De Boer, Van Kouterik-Koops, Smits-van Dijk, Zevenbergen en de heren Dohmen, Koelewijn, Kooy, Kraay, Stam, Van de Steeg, Suik en Vermeulen)

ONDERDUIKPERIKELEN AAN DE ZANDVOORTWEG

Over Baarn in de Tweede Wereldoorlog is betrekkelijk weinig geschreven. Nog minder weten we over de aanwezigheid van joodse onderduikers. Daarom zijn we mevrouw L. Klein-Heinen zeer erkentelijk voor haar bereidheid iets over haar ervaringen uit die tijd aan ons te vertellen.

'Alwéér spek!' Deze aanmerking op de geserveerde warme maaltijd getuigde van weinig begrip voor de heersende voedselschaarste. De onderduiker raakte met deze opmerking een gevoelige snaar bij het gastgezin. 'Wees blij dat we dit nog hebben.' Betsy, zoals mevrouw L. Klein-Heinen thuis werd genoemd, hoort het haar moeder nog zeggen. Alleen dankzij het vee dat vader Heinen hield, kon het gastgezin in die magere bezettingsjaren nog over spek en rookvlees beschikken.

De familie woonde oorspronkelijk in de boerderij 'Veld en Bosch', aan de weg van Baarn naar Eemnes. De geplande aanleg van de rijksweg (de huidige A1), waarvoor de boerderij gesloopt zou worden, noopte het gezin te verhuizen naar de Zandvoortweg, hoek Mauvestraat. Het erf daar was wel veel kleiner, maar er was een hooiberg en ruimte voor het houden van enig vee. Voor het veevoer beschikte vader Heinen over een bietenveld bij Groeneveld. Moeder Heinen legde een groentetuin aan en zo lukte het met veel inspanning en inschakeling van een clandestiene slachter uit Eemnes, Wout Bos, het gezin in die moeilijke tijd van voldoende voeding te voorzien. Als de koeien droog stonden, ging Betsy naar Eemdijk. Hier ruilde ze onder andere haar armband en haar mooie schoenen voor melk.

Spanningen

Zowel voor de joodse onderduikers als voor het gastgezin viel het samenwonen niet mee. Spanningen kwamen veelvuldig voor. Zo bracht een bezoek aan Amsterdam van een van de leden van de familie, Greta Bach, veel opschudding teweeg. Zij was met de trein naar de hoofdstad gereisd en had daar onder meer een bezoek aan de Bijenkorf gebracht. In geuren en kleuren vertelde zij welke bekenden zij had ontmoet. Vader Heinen was erg boos en vond dat zij niet alleen zichzelf in gevaar had gebracht en haar mede-onderduikers, maar ook het gastgezin.

De onderduikfamilie, bestaande uit Bram Kurk, zijn vrouw Lien Bach, hun dochtertje Greetje en schoonzuster Greta, was in huis gekomen via Gijs van Wegen uit Eemnes. Afgesproken was dat Bram binnen zou blijven in verband met zijn joodse uiterlijk. Greetje mocht wel buiten spelen. Betsy en haar zuster kregen instructies: 'Als iemand naar haar vraagt, zeg je maar dat ze er eentje is van Evert-Jan.'

Dat was een familielid uit Amersfoort.

Als er onraad dreigde, moesten de onderduikers snel hun bedden in orde maken, zodat deze er ongebruikt uitzagen, en via de achterdeur vluchten. Dit had de familie zo vaak geoeft dat ze het in een oogwenk konden doen. Met het oog op een snelle vlucht hadden vader en moeder Heinen hun slaapkamer, die op de begane grond was, afgestaan en waren zelf boven gaan slapen. Afgesproken was dat men zou vluchten naar vrouw Benschop, die iets verderop woonde. Haar zoon, Martin, zat bij de distributie en kon daardoor voor de benodigde extra bonnen zorgen. Vrouw Benschop verzorgde ook de was van de onderduikfamilie. In die tijd, zonder elektrische wasmachines en strijkbouten, was het doen van de was en de strijk een hele klus.

Jetty

De leden van de familie Kurk waren niet de eerste onderduikers die een gastvrij onthaal kregen bij de familie Heinen. Een joods meisje van zeventien jaar, twee jaar jonger dan Betsy, was hen voorgegaan. Betsy had haar leren kennen bij de familie Den Besten, die in de paleistuin woonde. Dit meisje Jetty de Groot, schuilnaam Henriëtte Grootmans, had aan Betsy gevraagd of zij bij haar mocht komen wonen. Vader en moeder Heinen vonden het goed, mits Betsy haar slaapkamer aan Jetty afstond. Betsy herinnert zich dat zij zelf toen ging slapen in een kamertje met als enige daglichtvoorziening een roestig dakraampje.

Om uit de paleistuin weg te komen was niet zo eenvoudig geweest. De hoofdingang werd bewaakt door de Duitsers en bij de zij-ingang woonde juffrouw Groeneveld, die alle passanten goed in het oog hield. Het enige dat er opzat was dat de meisjes over het prikkeldraad klommen.

Jetty kreeg van moeder Heinen een kruisje om haar hals en ging geregeld naar de mis om zo de buitenwereld te doen geloven dat ze katholiek was in plaats van joods. De protestante Betsy vergezelde haar naar de kerk.

Het joodse meisje was gemakkelijk in de omgang. Nooit was ze humeurig, ondanks de bepaald niet eenvoudige omstandigheden. Hoelang Jetty in huis is geweest, kan Betsy zich niet meer herinneren. Wel dat zij samen met haar een keer naar Haarlem is geweest, naar de ondergedoken moeder van Jetty.

Daar is een foto van de beide meisjes gemaakt. Ook wandelden ze bij Groeneveld en gingen ze naar Spakenburg. Met een groepje jongelui zijn ze eens gaan roeien op de Loosdrechtse plassen en voor de verjaardag van Jetty maakte moeder Heinen een pannenkoekentaart.

De meisjes konden het samen goed vinden. Voor beiden was het dan ook een schok dat Jetty weg moest, toen de familie Kurk-Bach in huis kwam. Voor Jetty werd een

adres in Amsterdam-Zuid gevonden en Betsy bracht haar met de trein weg. Uit angst door bekenden te worden gezien, namen ze de ochtendtrein van vijf uur, de zogenaamde werkmanstrein. In Amsterdam namen zij afscheid van elkaar.

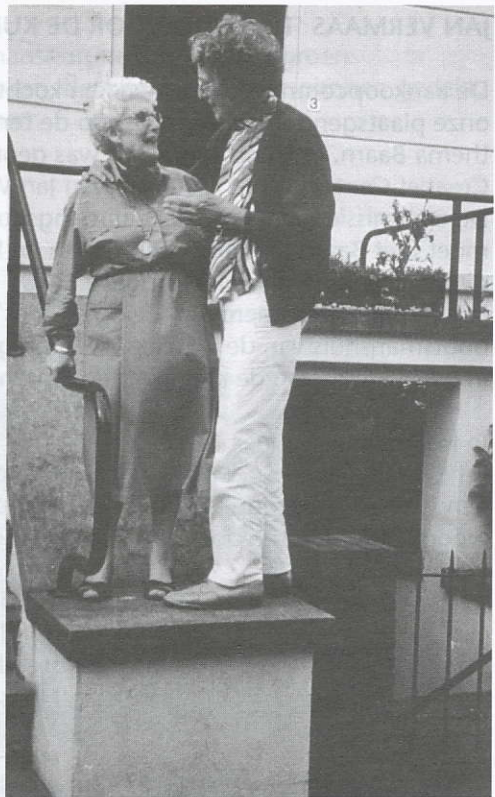
De nieuwe onderduikers konden hun bezittingen niet meenemen naar het huis aan de Zandvoortweg. De familie Kurk vond bij Timmer in de Javastraat daarvoor een geschikt adres. Regelmatig ging Greta Bach daar met een lijst heen om te controleren of er niets ontbrak. Deze gewoonte werd haar fataal. Van een van deze bezoeken kwam zij niet meer terug. Na de oorlog hoorde Betsy van achterbuurman Hilhorst, die bij de posterijen werkte, dat Greta op het station een capsule met blauwzuur had ingeslikt. Zo beschermde ze haar familieleden en daarmee ook het gastgezin.

Inval

Toch lukte het niet om de overgebleven onderduikers de hele oorlog door op de Zandvoortweg te houden. Op een kwade dag kwam de inval. Toen Betsy die dag thuiskwam van haar les, ging ze even bij de overburen aan, wat zij wel meer deed. Opeens kwam de zoon des huizes binnen, Nico. Hij zei: 'Wat is er bij jullie aan de hand? Er staat een overvalwagen voor de deur!' Betsy rende naar huis en liet de brievenbus kleppen. Moeder deed open, met een geheel ontsteld gezicht, en wees sprakeloos naar binnen. Daar zaten twee dikke Duitsers, met een kop (surrogaat)-koffie voor zich op tafel. Opeens zat er nog maar één. De ander onderzocht het huis en keek ook buiten overal rond. Gelukkig vonden ze niets. Achteraf bleek dat ze lucht hadden gekregen van een voorgenomen clandestiene slachting en dat ze daarvoor kwamen. Toevallig was deze echter niet doorgegaan.

De onderduikers waren veilig terechtgekomen bij vrouw Benschop, maar konden daar niet blijven. Betsy bracht ze in het donker naar Eemnes, naar Gijs van Wegen, vanwaar ze later naar Huizen zijn gegaan. Vanwege de spertijd bleef Betsy die nacht ook bij Van Wegen slapen. Het kruisbeeld boven haar hoofd maakte grote indruk. Wat ze ook nooit zal vergeten is dat het haar van haar moeder de ochtend na de overval helemaal wit was geworden.

Bram, Lien en Greetje Kurk overleefden de oorlog. Voor ze naar Amerika emigreerden, brachten ze een bos bloemen aan moeder Heinen en bedankten haar. Lien zei: 'We hebben niet geweten dat het zo moeilijk was.'

Tussen deze twee foto's van Betsy Heinen (rechts op beide foto's) en Jetty de Groot ligt een periode van vierenvijftig jaar. De linkerfoto is gemaakt in de oorlog, voor het huis waar de moeder van Jetty ondergedoken zat. De rechter foto is kortgeleden op dezelfde plaats genomen

Ook Jetty is de oorlog doorgekomen. Zij woont in Haarlem en is kortgeleden bij Betsy op bezoek geweest. Bij deze ontmoeting bleek Jetty zich heel andere dingen te herinneren dan de gastvrouw. Zij wist onder meer te vertellen dat de zuster van Betsy voor haar een jurk had gemaakt. Het werd een heel geanimeerd gesprek. Ze spraken af samen op zoek te gaan naar het huis waar in de oorlog van hen beiden een foto is gemaakt. Daar, na vierenvijftig jaar, zijn ze op dezelfde plek weer gekiekt. Twee dames, een heel leven later.

Yvonne van den Akker

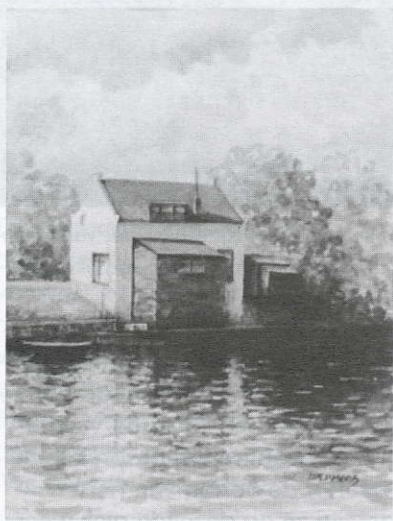
JAN VERMAAS 'TEKENDE' VOOR DE KUNSTAANKOPEN

De aankoopcommissie kunstwerken kocht eind vorig jaar twee kunstwerken van onze plaatsgenoot Jan Vermaas, op de tentoonstelling in 'de Speeldoos' met als thema Baarn. De tentoonstelling was georganiseerd door leden van het Individueel Creatief Centrum (het ICC) waarvan Jan Vermaas lid is.

De commissie hanteert enkele uitgangspunten bij de aankopen, zoals het kunstwerk moet met Baarn te maken hebben en de kunstenaar dient hier te wonen. Dat was in dit geval een gemakkelijke opgave.

Jan Vermaas exposeerde in 'de Speeldoos' een tekening (gemaakt in 1985) van het bootsmanshuis van de watersport vereniging 'De Eem' en een aquarel (geschilderd in het midden van de jaren tachtig) van het brugwachtershuisje in Eembrugge.

In het maart-nummer 1992 van 'Baerne' schreef Jaap Kruidenier over de brugwachter Elias van Ijken onder meer het volgende: (...) verzoekt Van Ijken voor het gezin een washok boven de Eem te bouwen, opdat zijn vrouw de was niet meer in de woonkamer hoeft te doen en het privaat (W.C.) uit de woonkamer verwijderd kan worden (...).

Huisje van brugwachter van brug over de Eem, aquarel door Jan Vermaas, gedateerd en gesigneerd r.o.

(foto Gerard Brouwer)

Op de aquarel is het washok van het huisje goed te zien. Het groen geschilderde hok is nog steeds aanwezig, aldus Jaap Kruidenier in 1992. Nu is het huis veranderd; er is een serre aangebouwd, het washok is verdwenen. Het huis van de badmeester, later de woning van de bootsman, werd in 1993 gesloopt ten behoeve van de nieuwbouw van het clubhuis van de roeivereniging.

Jan Vermaas

Eind januari had ik een gesprek met hem, in een lichte kamer vol boeken over schilderkunst, aan de wanden eigen werk. We praatten over zijn hobby, het tekenen en schilderen, terwijl we naar een portret keken dat hij maakte van zijn kleindochter en naar een origineel ingelijste aquarel, een drieluik, van Groeneveld. Hij haalde een schets van het bootsmanshuis te voorschijn, ook een waterverftekening.

Het huis is daarop aan de voorzijde te zien, met

een rij boten ervoor.

De luiken aan de linkerzijde van het bootsmanshuis hebben donkergroen geschilderde randen en rode smalle driehoeken, het dak is met rode pannen gedekt. Voor en achter het huis staan een paar bomen.

Bootsmanshuis watersportvereniging 'De Eem', tekening door Jan Vermaas, gesigeneerd r.o. (foto Gerard Brouwer)

In 1937 kwam Jan Vermaas (geb. 1920) in Baarn wonen.

Hij heeft zijn hele leven getekend en geschilderd, in de jaren dat hij nog werkte als grafisch ontwerper bij Bosch en Keuning weinig, des te meer vanaf zijn VUT-regeling in 1980.

Hij woonde eerst op kamers tegenover Maurits Escher aan de Van Heemstralaan; hij kende Jaap de Ruig, waarmee hij pottenbakte in de Sumatrastraat en was enkele jaren lid van de schildersvereniging 'De Eemstreek' (Klaas Zwaan, Else van der Feer Ladèr-Lohmann, Eeke Ferman, Beint Mankes, Jim Frater en ook Jaap de Ruig waren daar lid van) die in Baarn bestond - na de oorlog - tot circa 1953.

Jan Vermaas is autodidact, schildert en – nog liever – tekent en aquarelleert met

overgave portretten, stillevens en landschappen. In het park van Groeneveld, aan de Eem, maar ook op vakantie. Hij neemt zijn schetsboek altijd mee. Hij geeft wekelijks tekenles in 'de Speeldoos' (in samenwerking met de Volksuniversiteit) en hij is elke maandag bezig met zijn hobby in het Individueel Creatief Centrum. Solotoonstellingen van zijn werk waren er o.a. in de Wintertuin en het gemeentehuis van Nijkerk. Met het ICC exposeerde hij in het koetshuis van Groeneveld. Ook uit historisch oogpunt zijn beide werken waardevolle aanwinsten voor de vereniging.

Gerard Brouwer

⌘ ONTWERP ⌘

VOOR ⌘ EENE

⌘ DRINKFONTEIN ⌘

De originele ontwerp-tekening van de drinkfontein, zoals deze door de architecten Rigter en Van Bronkhorst werd gemaakt in 1907.

In het artikel 'Opgeruimd staat niet altijd netjes' van Jaap Kruidenier in Baerne jrg. 25 nr. 4, p. 5, is het ontwerp helaas niet afgedrukt.

ACHTTIENDE-EEUWSE TEKENINGEN VAN EEMBRUGGE IN HET KONINKLIJK HUISARCHIEF IN DEN HAAG

Bij historisch onderzoek in het Koninklijk Huisarchief in Den Haag heb ik een aantal topografische achttiende-eeuwse tekeningen en aquarellen aangetroffen van Eembrugge en van Lage Vuursche. Het zijn dus niet de min of meer bekende prenten of etsen, maar de originele tekeningen, die soms als voorbeeld voor etsen hebben gediend.

Het gebouw van het Koninklijk Huisarchief uit 1899 staat in Den Haag aan de Hoge Wal tussen het Paleis Noordeinde, het werkpaleis van de koningin, en de Koninklijke Stallen. Het archief is niet openbaar, maar het is een particuliere instelling. Een verzoek tot raadpleging moet schriftelijk bij de directeur worden ingediend en het wetenschappelijk belang van het onderzoek moet worden aangetoond. Na verkregen toestemming kan men telefonisch een afspraak maken. Je komt het Huisarchief binnen via de Koninklijke Stallen.

De medewerkers van het archief zijn mij bij mijn onderzoek zeer ter wille geweest. Ik heb gevonden wat ik zocht. Het is een plezierige ervaring te werken in een gebouw van meer dan honderd jaar geleden, waar je het gevoel hebt in de negentiende eeuw te zijn. In de werkkamer waar ik bezig was, werd ik omringd met portretten van negentiende-eeuwse vorsten en vorstinnen. Het is inspirerend historisch onderzoek te doen onder het portret van Anna Paulowna, de gemalin van Koning Willem II. In een sfeer van volstrekte rust en stilte kun je je volledig concentreren op je onderzoek.

Atlas Munnicks van Cleeff

De gezochte en gevonden tekeningen en aquarellen van Eembrugge en Lage Vuursche behoren tot de Atlas Munnicks van Cleeff. (Het woord *atlas* betekent hier: een verzameling topografische tekeningen.)

Die verzameling is in het Koninklijk Huisarchief gekomen via prins Hendrik, bijgenaamd de Zeevaarder, die zo wordt genoemd, omdat hij zoveel grote zeereizen maakte.

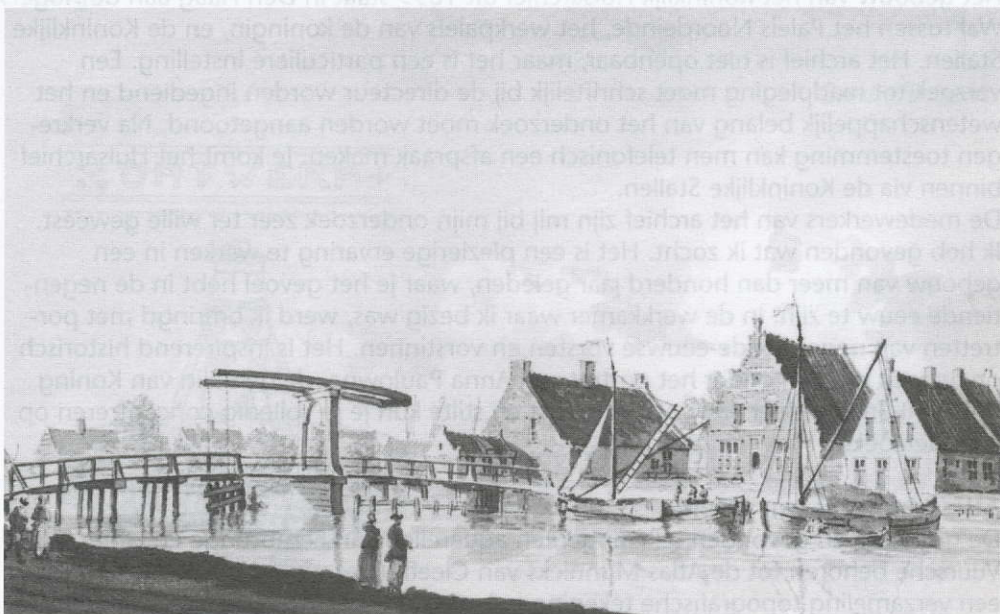
Deze prins, zoon van koning Willem II en Anna Paulowna en broer van Willem III, werd op 13 juni 1820 op Soestdijk geboren. Hij voelde zich altijd nauw verbonden met zijn geboorteplaats.

Aan deze prins heeft Baarn zijn station met Koninklijke Wachtkamer te danken en hij heeft de expansie van ons dorp van na 1874 mogelijk gemaakt, door delen van het kroondomein te verkopen.

Ook in de tijd dat hij meestal in Luxemburg woonde, verbleef hij ieder jaar een paar maanden op Soestdijk. Het was in 1870 dat de prins, via de bekende boekhandelaar

F.L. Beyers, voor f. 4500, een verzameling tekeningen kocht uit de nalatenschap van de Utrechenaar dr. Gerard Munnicks van Cleeff (1796 - 1860), arts, gemeenteraadslid en Statenlid en groot verzamelaar van prenten, tekeningen, munten en penningen.

De aankoop van prins Hendrick kreeg een plaats in de bibliotheek van Paleis Soestdijk. De collectie, die nu bekend staat als de Atlas Munnicks van Cleeff, omvat 1520 tekeningen uit de zeventiende en achttiende eeuw die alle betrekking hebben op het Sticht, de provincie Utrecht.

Hendrik Spilman (Amsterdam, 1721 - Haarlem, 1874), *De Eembrug bijten Amersfoort*. Gesigneerd, rechtsonder H. Speelman. Papier. Oost-Indische inkt. Catalogus MCS 512. Koninklijke Verzamelingen, Den Haag

De verzameling valt uiteen in twee delen: tekeningen van de ridderhofsteden en buitenplaatsen en vervolgens tekeningen van de vijf grote steden van de provincie Utrecht, te weten: Utrecht, Amersfoort, Rhenen, Wijk bij Duurstede en Montfoort, alsmede tekeningen van de dorpen van de provincie. Onder de tekenaars vinden we belangrijke kunstenaars als Jan de Beyer, Cornelis Pronk, Herman Saffleven, Pieter Saenredam, Pieter van Loo en Jan Bulthuis. Vaak zijn van de tekeningen later etsen

Bronnen:

* Catalogus van de *Atlas Munnicks van Cleeff* in het Koninklijk Huisarchief,

gemaakt, die gepubliceerd werden in verzamelwerken, als *Vaderlandsche Gezigten*, en *Het verheerlijkt Nederland of Kabinet van Hedendaagsche Gezigten*.

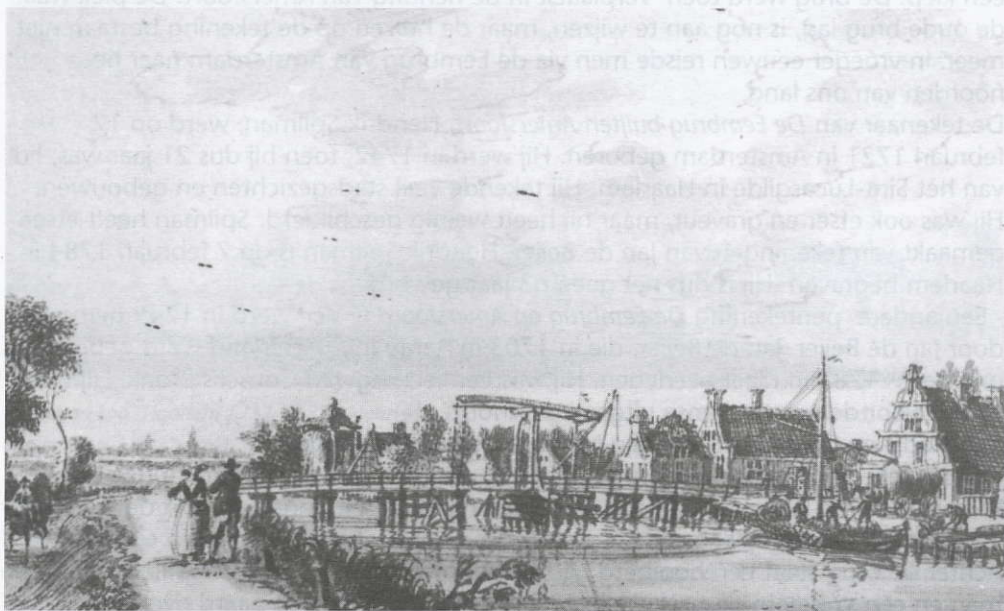
Munnicks van Cleeff heeft de verzameling niet zelf bijeengebracht. Hij heeft de Atlas in 1847 gekocht van de Amsterdamse boekhandelaar Henderik Gartman, die zelf deze Atlas wellicht al in 1782 op een veiling had verworven. Het is dus oorspronkelijk een achttiende-eeuwse verzameling.

De Atlas is eigendom van prinses Juliana en is ondergebracht in het Koninklijk Huisarchief. * (Een aantal van deze tekeningen is in 1973 getoond in het Singer Museum in Laren en vervolgens in het Rijksarchief Utrecht). **

Van de tekeningen zijn foto's gemaakt, maar ik heb ook de gezochte originelen mogen bekijken.

Tekeningen van Eembrugge

In de Atlas Munnicks van Cleeff vinden we vijf achttiende-eeuwse tekeningen van Eembrugge, waarvan vier gezien in de richting van Amersfoort. Ze zijn gemaakt door de tekenaars De Beijer, Spilman en Van Loo. Oppervlakkig bezien lijken ze sterk

Jan de Beijer, (Aarau, Zwitserland, 1703 - Kleef, ± 1785). Eembrug op Amersfoort te sien 1749. Papier. Oost-Indische inkt. Cat.MSC 510.

Koninklijke Verzamelingen, Den Haag

op elkaar, maar er is een opmerkelijk verschil, vooral in de stoffering met menselijke figuurtjes

- Hendrik Spilman (1721-1774) maakte een pentekening in Oost-Indische inkt, die hij de titel gaf *De Eembrug buiten Amersfoort*. Rechts aan de oever van de Eem zien we een drietal huizen, waaronder een groot huis met een trapgevel: het huis van de burgemeester. Daarvoor, in het water, liggen een paar vrachtschepen met gereefde zeilen. Het zijn rondbodems met zwaarden aan weerszijden. Een wimpel in de top van de mast geeft de windrichting aan. De houten brug over de Eem heeft één klap tussen twee lange opritten. Op de voorgrond lopen en staan twee echtparen. De mannen dragen een steek. De tekenaar heeft rechtsonder achter zijn naam de woorden geschreven *ad viv(um)*, naar het leven (getekend). Hij heeft ter plaatse zijn tekening of een schets gemaakt; en de voorstelling is dus waarschijnlijk topografisch nauwkeurig.

Intussen is de situatie ingrijpend veranderd en haast onherkenbaar. In de loop der eeuwen is de brug herhaaldelijk vernieuwd. Er zijn bruggen geweest met één of twee kleppen. De tegenwoordige brug van 1961 heeft een stalen constructie met één klep. De brug werd toen verplaatst in de richting van Amersfoort. De plek waar de oude brug lag, is nog aan te wijzen, maar de huizen op de tekening bestaan niet meer. In vroeger eeuwen reisde men via de Eembrug van Amsterdam naar het noorden van ons land.

De tekenaar van *De Eembrug buiten Amersfoort*, Hendrik Spilman, werd op 17 februari 1721 in Amsterdam geboren. Hij werd in 1742, toen hij dus 21 jaar was, lid van het Sint-Lucasgilde in Haarlem. Hij tekende veel stadsgezichten en gebouwen. Hij was ook etser en graveur, maar hij heeft weinig geschilderd. Spilman heeft etsen gemaakt van tekeningen van Jan de Beijer. Hendrik Spilman is op 7 februari 1784 in Haarlem begraven. Hij is dus net geen 63 jaar geworden.

- Een andere pentekening *De Eembrug op Amersfoort te sien* werd in 1749 gemaakt door Jan de Beijer. Jan de Beijer, die in 1703 in Aarau in Zwitserland werd geboren, is omstreeks 1785 in Kleef overleden. Hij was een leerling van Cornelis Pronk. Hij werkte veel voor de Amsterdamse uitgever I. Tirion.

Zijn stads- en dorpsgezichten zijn topografisch nauwkeurig.

Op zijn tekening van de Eembrug zien we in de verte de toren van de Onze Lieve Vrouwekerk van Amersfoort. Vóór de huizen rechts zijn mannen druk in de weer op een vrachtschip op de Eem.

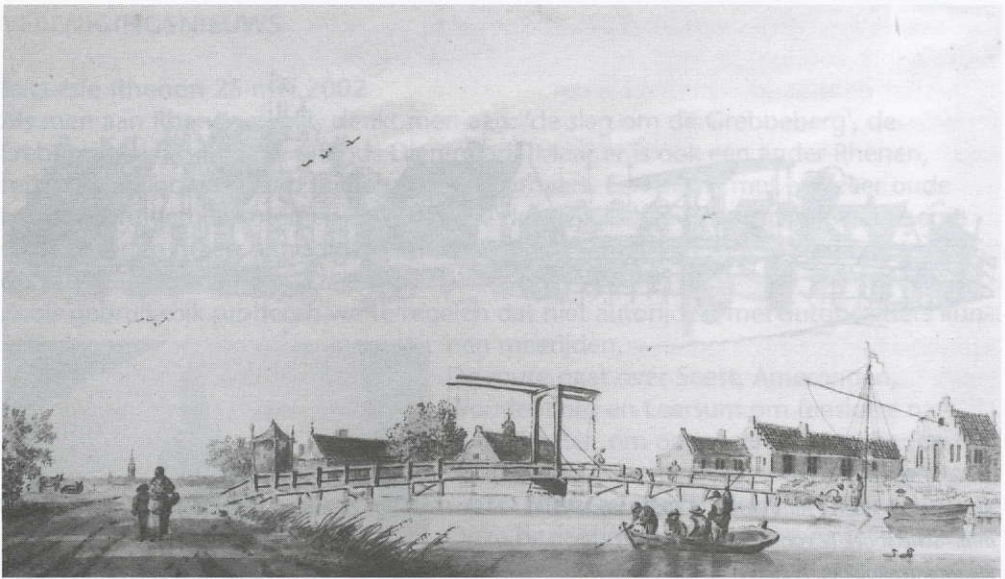
Achter de brug staat een hooiberg bij een boerderij. Op de voorgrond links zijn een man en een vrouw in gesprek. Helemaal links rijdt een man te paard over het jaagpad. Er vliegen vogels in de onbewolkte lucht.

Van deze tekening van De Beijer heeft Hendrik Spilman een ets gemaakt. Deze ets wijkt enigszins af van de tekening. Spilman heeft van de wolkenloze lucht met vogels

een lucht met wolken gemaakt en hij heeft links de man met paard op het jaagpad weggelaten.

- Een derde pentekening uit de Atlas Munnicks van Cleeff van ongeveer de zelfde situatie is van Pieter van Loo, die in 1731 in Haarlem werd geboren en die aldaar in 1784 is overleden. Hij werkte als ontwerper voor een behangselfabriek. Hij was lid van het Haarlemse schildersgilde en hij maakte vooral stadsgezichten, landschappen en bloemstilleven.

Zijn pentekening is getiteld *De Eembrug ziende op Amersfoort*. We zien een bootje met vier mannen midden op de Eem. Links wandelt een vrouw met kind over het jaagpad. De vrouw heeft een boodschappenmand aan haar linkerarm.

Pieter van Loo (Haarlem 1731 - 1784 Haarlem), *De Eembrug ziende op Amersfoort*. Gesigeneerd, verso, Loo, P. Papier. Oost-Indische inkt. Cat. MCS 513. Koninklijke Verzamelingen, Den Haag

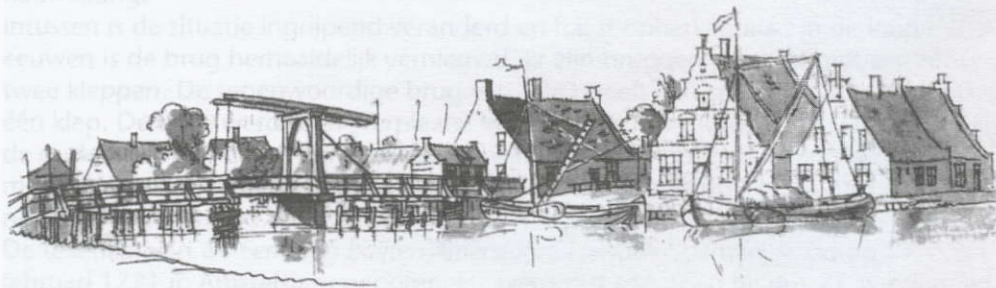
Op de achtergrond weer de toren van Amersfoort.

Naast de drie hierbij afgebeelde tekeningen is er in het Koninklijk Huisarchief nóg een pentekening van Pieter van Loo, *De Eembrug te sien op Amersvoort*, met een hengelaar op de voorgrond en op de Eem: drie mannen in een roeiboort, die misschien vaten bier vervoeren.

Ook van Van Loo is een pentekening *Aan de Eembrug*, nu zonder brug, met een

schip met zwaarden rechts op de voorgrond en links, over het jaagpad, een man met een paard aan de teugel.

Niet in het Koninklijk Huisarchief, maar in het Rijksprentenkabinet in Amsterdam, bevindt zich een heel mooie in grijs gewassen pentekening van Eembrugge door Abraham de Haen van '26 Junij 1732'. Op die datum was Abraham de Haen, samen met Cornelis Pronk en Andries Schoemaker, per karos, op weg van Amsterdam naar Friesland, bij de Eembrug aangekomen. Van die Eembrug heeft De Haen toen ter plaatse zijn tekening gemaakt.***

Abraham de Haen (Amsterdam, 1707 - Amsterdam 1748), Eembrug, 26 Junij (1732). Pentekening. 126 x206 mm. 'Schetsboek IV van Pronk, C, fol.'

Rijksprentenkabinet, A'dam

Abraham de Haen werd op 6 april 1707 in Amsterdam geboren en hij overleed op 18 september 1748 in Amsterdam. Hij is dus maar 41 jaar geworden. Hij heeft naam gemaakt als tekenaar en etser van topografische prenten. Hij was een leerling van Cornelis Pronk.

Tekeningen van De Haen zijn soms ten onrechte aan Pronk toegeschreven.****

Tot zover mijn verhaal over de achttiende-eeuwse tekeningen van Eembrugge.

Het vervolg, over de tekeningen van De Vuurst, verschijnt in het volgende nummer van Baerne.

Hans Bronkhorst

Bronnen:

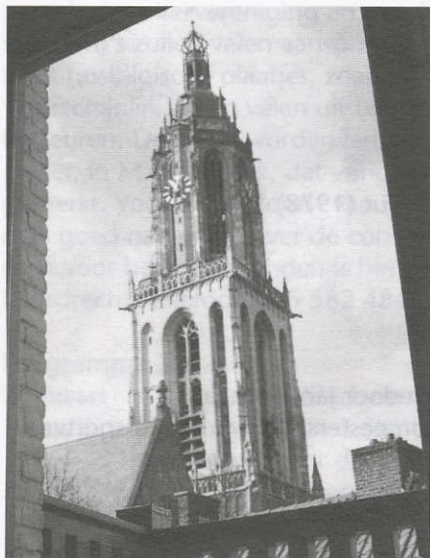
- * Catalogus van de *Atlas Munnicks van Cleeff* in het Koninklijk Huisarchief, Den Haag
- ** Catalogus Tentoonstelling *Zicht rond Gooi en Sticht*. Singer Museum, september 1973
- *** *Baerne*, Tijdschrift van de Historische Kring Baerne, 23e jaargang nr. 3, september 1999.
- **** Leonard Kasteleyn, *Een Pronkende Haen*, in "Bulletin van het Rijksmuseum", Jaargang 44, 1996-Nummer 2.
P.T.A. Swillens, *Prisma Schilderslexicon*, Utrecht, 1976

VERENIGINGSNIEUWS

Excursie Rhenen 25 mei 2002

Als men aan Rhenen denkt, denkt men aan: 'de slag om de Grebbeberg', de Erebegraafplaats en Ouwehands Dierenpark. Maar er is ook een ander Rhenen, misschien minder bekend bij de meeste Baarnaars. Een plaats met een zeer oude kern, prachtige uitzichten en romantische doorkijkjes. De Historische Kring Baerne wil haar leden graag uitnodigen om naar dit gastvrije stadje een uitstapje te maken op zaterdag 25 mei.

Zoals gebruikelijk proberen we te regelen dat niet autorijders met autobezitters kunnen meerijden.

De route gaat over Soest, Amerongen, Woudenberg en Leersum om tenslotte na 90 kilometer, om ongeveer 10 uur Rhenen te bereiken. Rhenen heeft overigens ook een uitstekende treinverbinding. Onze bezichtiging beginnen we met een kop koffie met... bij restaurant Van Toor, daarna wordt het serieus. We starten onze wandeling in het oude centrum. We komen onder andere langs het Raadhuis, de Cunerakerk, het Torenhuisje, de Rhenense kei, de stadsmuur, het Cuneraheveltje, een Rosmolen (indertijd aangedreven door paardenkracht), een uit 1346 daterende Stellingmolen en tenslotte 'de Klaagmuur' waar u eventueel uw klachten kwijt kunt over deze anderhalve uur durende wandeling, het weer, of uw pijnlijke voeten.

We hebben de lunch (voor eigen rekening) gepland om 13.00 uur in het prachtige restaurant 'De Koning van Denemarken', daarna gaan we terug naar de oude kern van de stad en bezoeken het Raadhuis, de Cunerakerk en toren Het beklimmen van de 84 meter hoge toren, 298 treden, is vanwege het uitzicht zeer aan te bevelen. Tenslotte de voormalige brandweerkazerne waar het streekmuseum 'Het Rondeel' gevestigd is, klein maar fijn en een must voor de geschiedenis geïnteresseerde deelnemers. Voor degenen die zich daar niet toe rekenen, zijn er nog de zeer verleidelijke winkeltjes en terrasjes. De kosten zullen € 3.50 plus € 5.50 is € 9.- gaan bedragen en kunnen op de Prinses Marielaan of bij restaurant Van Toor betaald worden. Meerrijders kunnen aan hun gastchauffeurs een bedrag van € 7.- betalen. We hopen u zaterdagmorgen 25 mei om 9.00 uur te ontmoeten aan de achterzijde van het station op de Prinses Marielaan met regenjas en paraplu of hopelijk met zonnebril en fototoestel. Wij rekenen op 25 deelnemers, dus jammer voor de twijfelaars en te laatkomers, 'Vol is Vol'.

Opgeven voor deelname kan tot 23 maart of na 6 april bij:

Iet Huls, Wittelaan 8, telefoon 5422974.

Tineke Schaars, Vinkenhof 26, telefoon 5414646.

Aanwinsten Oudheidkamer

Kop en schotel met wapen gemeente Baarn

Badhanddoek

Schaaltje met afbeelding tolhuisje

Herdenkingschaaltje Oranje-huwelijk

Flesje Haarlemmerolie

Zwemmedailles

Laatste in Baarn geperste grammofoonplaat

Firmabord bloemisterij J. Jansen Faas Eliaslaan

Potloodtekening interieur Pauluskerk door Chris Schut (1978)

Medailles watersportvereniging 'De Eem'

Boek met kogelgat aanslag Vondellaan W.O. II

Diverse textielstukken

Aanplakbiljetten W.O. II

Herinneringstegel Inst. Mariënhorst

Aquarel huisje brugwachter van brug over de Eem door Jan Vermaas

Ingelijste tekening bootsmanshuis (voormalig badmeestershuis) van watersportvereniging 'De Eem' door Jan Vermaas

(zie artikel in dit nummer)

Sigarenkistje sigarenmagazijn Theo Roodhart Reigerstraat

Doosje Washington-sigaren + vaste-klantenkaart

Aanwinsten bibliotheek

Bundel met gedichten van mevr. G. Hooijer-Dop, *De schakels van haar leven 1900-1979* (Baarn 2001)

Jaarboek 2001 van de vereniging Oud-Utrecht

Ferry Brand e.a. (red.), *Loosdrecht op de valreep. Een gemeente op de grens van Utrecht naar Holland* (Loosdrecht 2001)

Boekbespreking: *Loosdrecht op de valreep.*

De titel van het boek is een passende keuze. Onze buurgemeente Loosdrecht is namelijk recent overgegaan in een nieuwe, grotere gemeente. De naam van het ontstane samenwerkingsverband is Wijde meren. Met deze verandering komt het dorp onder de paraplu van Noord-Holland. De provincie Utrecht, die met het prijsgeven van Loosdrecht 3000 ha verliest, heeft de fusie proberen tegen te houden, maar dat is niet gelukt.

Het gemeentebestuur van Loosdrecht besloot ter gelegenheid van deze overgang alle huishoudens een herdenkingsboek aan te bieden. Dit boek is door de Historische Kring Loosdrecht in nog geen vier maanden opgezet, zo blijkt uit een begeleidende brief. Omdat de tijd te kort was om archiefonderzoek te doen koos men voor een fotoboek, waarin verleden en heden elkaar afwisselen.

De watersport is in het boek natuurlijk ruim vertegenwoordigd, met foto's van boten, botenbouwers, sluizen en de jachthavens. Maar ook onverwachte onderwerpen als de ruitervereniging en gevelstenen passeren de revue. Vooral de prachtige luchtfoto's zullen velen aanspreken en voor wat oudere Loosdrecht-kenners biedt het boek nostalgische plaatjes, zoals de oude botenloods van Van Dijk.

Waarschijnlijk zullen velen uit Loosdrecht de overgang naar een nieuwe gemeente betreuren. De lijnen worden langer en de afstand tussen het bestuur en de burgers groter. In Maartensdijk, dat vorig jaar opging in groter verband, heeft men dat al gemerkt. Voor de toekomst van Baarn is te hopen dat de verantwoordelijke bestuurders goed nadenken over de consequenties alvorens eenzelfde soort beslissing te nemen. Voor belangstellenden is het boek te koop (12,50 €) bij de Historische Kring Loosdrecht. Telefoon 035 582 4841.

Programma 2002

28 maart Algemene ledenvergadering

11 april 'Holland en 't Sticht in oorlog 1481 -1483',
lezing door de heer M.J. v. Gent

25 mei Excursie Rhenen

DICK PRINS

ASSURANTIE- EN HYPOTHEEK ADVIES B.V.

BELASTINGVRIJ SPAREN

HYPOTHEKEN

Maatwerk tegen concurrerende rentepercentages

ASSURANTIE

Zeer goede voorwaarden tegen scherpe tarieven

PENSIOENEN

Belangrijk in verband met terugtrekkende overheid

JONGEREN TOEKOMST PLAN

Speciaal voor jongeren die een onbezorgde toekomst willen

Ons advies is gratis overdag en ook 's avonds

Tel. (035) 541 13 59

Fax (035) 541 00 63

Nachtegaalhof 10

3741 WZ Baarn

APOTHEEK JULIUS

Apothekers: *O.P. Hofkes, E. Hofkes-Dazert
en M.A. Smulders-de Jong*

LAANSTRAAT 26
3743 BG BAARN
TELEFOON (035) 541 24 32

**Uw adviseur
bij verkoop,
aankoop, taxatie,
financiering en
verzekering van
onroerend
goed**

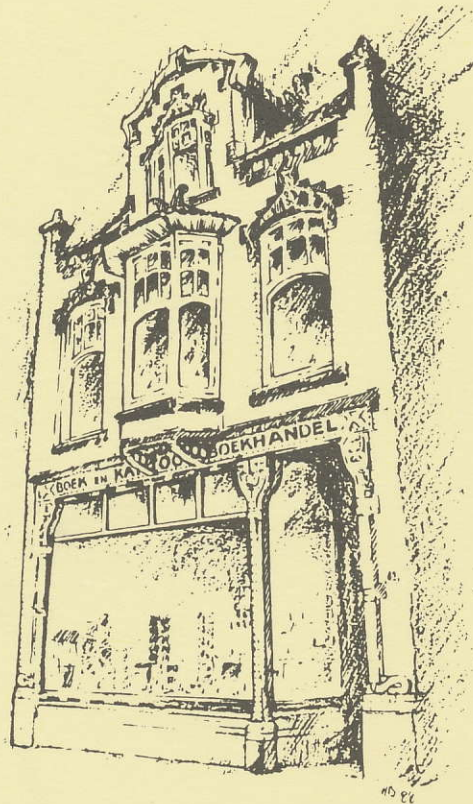

VAN BERKUM MAKELAARS

MAKELAARS IN EN TAXATEURS VAN ONROERENDE GOEDEREN

Nieuw Baarnstraat 93, postbus 135, 3740 AC Baarn.

Telefoon 541 84 45* Lid NVM

Sinds 1886

BOEKHANDEL DEN BOER

Laanstraat 69 - 3743 BC Baarn - Telefoon 035 - 542 68 51

Fax 035 - 542 68 60

Gespecialiseerd
in literatuur,
kunst- en kinderboeken

*Hist. versing Baerne
a fel. leud luda kames*